

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta 16.12.2025

Espoon hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Valmistelijat / lisätiedot:
Ikäheimonen Taru

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kulttuurijohtaja Tommila Susanna

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta antaa lausunnon liikunta- ja hyvinvointilautakunnalle liitteen mukaisesta hyvinvointisuunnitelmasta 2026-2029.

Käsittely

Päätös

Selostus

Tiivistelmä:

- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on kunnan ydintehtävä ja osa lakisääteisiä velvoitteita.
- Hyvinvointisuunnitelma ohjaa tavoitteita ja toimenpiteitä valtuustokausittain, ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.
- Painopisteet: yhteisöllisyyden lisääminen, turvallisuuden edistäminen ja mielen hyvinvoinnin vahvistaminen.
- Tavoitteet ja mittarit on määritelty eri ikäryhmille sekä koko väestölle.
- Suunnitelma perustuu lakiin, Espoo-tarinaa, aiempiin hyvinvointikertomuksiin ja yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Hyvinvoivat kaupunkilaiset ovat niin elinvoimaisen kunnan kuin hyvinvointialueen edellytys. Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on yksi kaupungin tärkeimmistä tehtävistä sisältyen kaikkiin kaupungin lakisääteisiin tehtäviin. Kaupungin tavoitteena on tarjota mahdollisuudet ja puitteet aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään sekä turvalliseen ja viihtyisään toimintaympäristöön kaiken ikäisille ja toimintakykyisille kaupunkilaisille. Kaupungissa edellytyksiä hyvinvoinnille ja terveydelle luovat niin koulutus-, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt, kotouttamisen ja työllisyyden tukeminen sekä monet muut kunnan tehtävät.

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntia edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma on kuntastrategian osa, joka kuvaa valtuustokausittaisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Hyvinvointisuunnitelma voi sisältää myös muita vapaaehtoisia tai lakisääteisiä hyvinvointia tukevia suunnitelmia.

Kunta on vastuussa laajan hyvinvointikertomuksen tekemisestä kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat osa kunnan strategista johtamista. Ne ovat työvälineitä, joilla suunnitellaan, seurataan, arvioidaan ja raportoidaan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Espoon kaupungin hyvinvointisuunnitelma on valmisteltu viimeksi edellisellä valtuustokaudella vuosille 2022–2025. Tälle valtuustokaudelle tehtävän hyvinvointisuunnitelman valmistelu on ollut käynnissä, ja hyvinvointisuunnitelman laatimisen prosessi käsiteltiin kaupungin johtoryhmässä 13.5.2025.

Espoon kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 -julkaisu on lain edellyttämä laaja hyvinvointisuunnitelma. Espoon kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopisteet pohjautuvat laajassa hyvinvointikertomuksessa 2022–2025 nousseisiin huoliin (yksinäisyys, turvattomuus ja mielen hyvinvoinnin haasteet). Huolta aiheuttavat ilmiöt on käännetty hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteiksi: yksinäisyyden vähentämisen sijasta tavoittelemme yhteisöllisyyttä, turvattomuuden vähentämiseksi turvallisuuden edistämistä ja mielen hyvinvoinnin haasteiden vähentämisen sijasta tavoittelemme mielen hyvinvoinnin vahvistamista. Espoon kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi on valittu kolme painopistettä; 1. Yhteisöllisyyden lisääminen, 2. Turvallisuuden edistäminen ja 3. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen. Jokaiselle hyvinvointisuunnitelman painopisteelle on määritelty tavoitteet sekä mittarit vuosittaiseen seurantaan ja pidemmän aikavälin seurantaan.

Julkaisun alussa kuvataan hyvinvointisuunnitelman kytköstä Espoo-tarinaa, taustaa ja valmistelua. Tämän jälkeen kuvataan ilmiöitä, jotka nousivat hyvinvointikertomuksesta hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi. Hyvinvointisuunnitelman lopussa on koottuna tavoitteet ja mittarit ikäkausiryhmittäin, HYTE-kerroin sekä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Valtuustokaudelle on valmisteltu ikäryhmittäiset hyvinvointisuunnitelmat, joihin on kirjattu tavoitteet ja mittarit. Hyvinvointisuunnitelma noudattaa Espoo-tarinan linjaa tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden osalta. Erillisiä toimenpiteitä ei ole kuvattu, sillä tulosyksiköt kuvaavat oman toimintansa käyttösuunnitelmissa, jotka tähtäävät valtuustokausittaisen tavoitteiden ja sitä kautta myös hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumiseen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vastaa lastensuojelulain (417/2007) 12 § edellyttämää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi laadittavaa suunnitelmaa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on samalla

vanhuspalvelulain 5§ edellyttämä suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Espoossa halutaan lisäksi tehdä vapaaehtoinen aikuisväestön hyvinvointisuunnitelma.

Länsi-Uudenmaan alueellista hyvinvointisuunnitelmaa on hyödynnetty Espoon hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden määrittelyssä. Tämä on ollut tärkeää niin yhteistyön vahvistamisen kannalta kuin myös suunnitelmien linkittymisen tasolla.

Osaksi laajaa hyvinvointisuunnitelmaa on kytketty myös muita hyvinvoinnin edistämisen kaupunkitasoisia, alueellisia ja kansallisia hyvinvointisuunnitelmaa ohjaavia suunnitelmia ja ohjelmia. Näitä ovat mm. turvallisuusohjelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, valmisteilla oleva kotoutumisohjelma sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 ja Kansallinen Terveystieteiden ohjelma 2030.

Tavoitteena on ollut rakentaa Espoo-tarinaa tukeva ja näkyväksi tekevä koko kaupungin hyvinvointisuunnitelma. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on kohdennettu erikseen lapsille ja nuorille, aikuisväestölle sekä ikääntyneille. Lisäksi on kaikkia ikäryhmiä koskevia tavoitteita. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet saavutetaan arjessa tehtävällä työllä, jonka toimeenpanosta eri tulosityksiköt ja yhteistyökumppanit vastaavat. Vuosittaiset mittarit kertovat, liikutaanko toimenpiteiden osalta oikeaan suuntaan.

Vuoden 2023 alusta on otettu käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli hyte-kerroin. Hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa sitä, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Suunnitelmat ovat keskeinen väline, joilla johdetaan ja kehitetään eri ikäryhmiä koskevaa hyvinvointityötä Espoossa ja tällä valtuustokaudella on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että hyvinvointisuunnitelma on tiiviimpi osa Espoon strategiaa ja tulosityksiköiden tavoitteen asetantaa.

Hyvinvointisuunnitelma hyväksytään valtuustossa. Laaditun hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain ja raportoidaan valtuustolle. Hyvinvointisuunnitelman raportointi tehdään osana tilinpäätöstä. Valtuustokauden lopussa laaditaan laaja hyvinvointikertomus koko valtuustokauden ajalta.

Lasten ja nuorten hyvinvointityön tavoitteet

Lisäämme yhteisöllisyyttä

1. Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.
2. Jokainen lapsi ja nuori kokee tulevansa kohdelluksi arvostavasti.

Vahvistamme turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta

3. Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat
4. Aikuisten valmiudet kohdata arvostavasti lapsia ja nuoria vahvistuvat

Vahvistamme mielen hyvinvointia

5. Lasten ja nuorten riippuvuudet vähenevät.
6. Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.
7. Nuorten usko omiin tulevaisuuden mahdollisuuksiin on vahvistunut

Aikuisväestön hyvinvointityön tavoitteet

Lisäämme yhteisöllisyyttä

8. Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.

Vahvistamme turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta

9. Asuinympäristöt ovat viihtyisiä ja siistejä.
10. Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi

Vahvistamme mielen hyvinvointia

11. Aikuisväestö saa tietoa päihteiden riskikäytöstä ja niiden vaikutuksista hyvinvointiin.
12. Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.
13. Elintapaohjaukseen tulleiden asiakkaiden määrä kasvaa.

Ikääntyneiden hyvinvointityön tavoitteet

Lisäämme yhteisöllisyyttä

14. Jokainen ikääntynyt kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.

Vahvistamme turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta

15. Ikääntyneiden kaatumistapaturmat vähenevät.
16. Ikääntyneet kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.

Vahvistamme mielen hyvinvointia

17. Ikääntyneiden toimintakyky säilyy tai paranee.
18. Ikääntyneet kokevat elämänlaatunsa hyväksi.
19. Alkoholia liikaa käyttävien ikääntyneiden osuus vähenee.

Kaikkia ikäryhmiä koskevat tavoitteet

20. Espoon kaupungin uudet rakennukset ovat esteettömiä.
21. Kuntalaiskäytössä olevien tilojen määrä kasvaa
22. Espoolaiset kokevat elinympäristönsä turvallisemmaksi ja esteettömäksi.
23. Kaikilla espoolaisilla on mahdollisuus kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttämiseen omalla asuinalueellaan

Hyvinvointisuunnitelman kokoaminen

Hyvinvointikertomuksen -ja suunnitelman kokoamisesta vastaa toimialojen asiantuntijoista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaryhmä. Ikäryhmittäisten hyvinvointisuunnitelmien kokoamisesta vastaavat kolme poikkihallinnollista ikäryhmittäistä hyvinvointityön ohjausryhmää: lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden

hyvinvointityön ohjausryhmä. Hyvinvointityön kokonaisuuden johtamisesta vastaavat kaupungin johtoryhmä sekä kaupunkitasoinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä.

Asukkaiden näkemyksiä on koottu syksyn 2025 aikana järjestetyissä työpajoissa. Työssä on huomioitu myös Mun Espoo kartalla -kyselyn tuloksia syksyltä 2024. Työpajoja järjestettiin eri ikäisille kuntalaisille, järjestöille, vanhus- ja vammaisneuvostolle, nuorisovaltuustolle sekä kaupungin asiantuntijoille. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työstäminen on tehty laajassa yhteistyössä lasten ja nuorten hyvinvointityön eri toimijoiden kanssa. Mukana on ollut sivistystoimen toimialoilta asiantuntijoita ja johtoa. Kokonaisuutta on ollut valmistelemassa kaikkien toimialojen ja tulosalueiden johtajat ja johtoryhmät. Strategia- ja kehysjohtajan kanssa on tarkasteltu hyvinvointisuunnitelman linjaa Espoo-tarinan kanssa.

Hyvinvointisuunnitelma tullaan kääntämään ruotsin kielelle kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen.

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta on käsitellyt Espoon kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 luonnosta kokouksessaan 27.11.2025 §23. Suunnitelmaa tullaan käsittelemään teknisessä lautakunnassa, ympäristö- ja rakennuslautakunnassa, kaupunkisuunnittelulautakunnassa, kasvun ja oppimisen lautakunnassa, svenska rum -lautakunnassa sekä vanhus- ja vammaisneuvostoissa, nuorisovaltuustossa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnassa.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Hyvinvointisuunnitelma 2026-2029 1.12.2025

Oheismateriaali

Tiedoksi